

Riņķīšu pinums

Ir savienotas un sakniedētas dzelzs stieples riņķīšu pinums, kas aizsargā dažādas kermenja daļas no cirtieniem, dūrieniem un bultu ievainojumiem.

Izmantotas kā galvenais aizsardzības bruņojums kopš mūsu ēras sākuma Romas impērijā līdz ugunsieroču izplatībai 16. gs.

Baltijas reģiona bruņojumā ienāca gan no Rietumiem, gan Austrumiem

Nēsāja virs bieza kermenja polsterējuma

Riņķīšu bruņas:

Baltijas reģiona bruņojumā izmantotas jau 12. gadsimtā

Dažviet Eiropā lietoja pat līdz 18. gs.

Parasti lietoja kopā ar citiem bruņu veidiem, kā plāksniņu bruņas 13.–14. gadsimtā vai dažādu plākšņu bruņu elementu sastiprināšanai 15.–16. gs.

Valmieras muzeja eksemplārs. Butaforija, atdarinājums vai oriģināls?

Kopš 1966. gada Valmieras muzejā glabājas riņķīšu bruņu krekls, kas pie mums nonācis no Kocēnu ciema "Cīrulīšiem". Tā izcelsme meklējama, iespējams, Kurzemes jūrmalā pie Pāvilostas. Precīzu atraduma vietu un krekla izcelsmi nav iespējams noteikt.

Latvijas teritorijā bruņojumā šādus kreklus pēc 16. gs. vairs neizmantoja. Teicamā saglabātības pakāpe liek apšaubīt tā senumu. Atsevišķi pētnieki un kreklu rekonstruktori uzskata, ka šādus kreklus Kaukāza reģionā izmantoja pat vēl 19. gs., tādēļ, iespējams, tas nonācis Latvijā kā suvenīrs.

Bruņu kreklu butaforijām parasti ir raksturīgi riņķīšu savienojumi bez placinātiem galiem un bez kniedēm. Arī riņķīšu stieples mēdz būt ar rūpnieciski skaldnotām malām. Piemēram, filmu vajadzībām neizgatavo kreklu paduses, jo tās ir grūtāk uzaust. Kreklus izgatavo arī no alumīnija, lai padarītu pēc iespējas vieglākus ilgstošai nēsāšanai.

Mūsdienās ar bruņukreku izgatavošanu nodarbojas dažādas vēstures rekonstrukcijas apvienības. Labu atdarinājumu ir grūti atšķirt no oriģināla. Izmantojot reģionam atbilstošu metodi un materiālus, ir iespējams izgatavot Joti precīzu kopiju – funkcionējošu bruņu kreklu.

Valmieras muzeja bruņu kreklā riņķīši ir neplacināti, to diametrs 12–12,5 mm, stieples diametrs ap 1,5 mm. Riņķīšu izmērs un kniedējums liek domāt, ka kreklis nav butaforija, bet meistarīgs atdarinājums. Iespējams, ka kreklis ir autentisks darinājums.

Arheoloģiskie atradumi un to saglabātība:

Riņķīšu bruņu fragmenti atrasti vairākās Latvijas viduslaiku mūra pilīs, bet Valmierā pagaidām nē. Parasti zemes slāņos atrodami tikai nelieli bruņu fragmenti, kas lielākoties ir stipri sarūsējuši. Labāka saglabātības pakāpe ir dažām bronzas dekoratīvajām apģērba daļām, kas atrastas Cēsu pils arheoloģiskajā materiālā.

Riņķīšu diametrs vienā krekļā var atšķirties. Tas liecina par roku darbu un iespējamiem labojumiem. Riņķu diametrs laika gaitā kopumā samazinājās, lai gan atsevišķi salīdzinoši mazi 7–8 mm riņķi lietoti jau 11. gs.

Lai pateiktu, kad konkrētie riņķīši lietoti, ir jāspēj datēt kēdīšu pinuma fragmentus. Bruņu krekla izgatavošanas metodi noteiktā reģionā var vispārināt, ja izdodas pierādīt vairāku viena reģiona paraugu autentiskumu.

Riņķīšu bruņu krekla fragments
(VINM 7386). Indras Bērziņas foto

Vai zināji, ka

Jo mazāks riņķīšu diametrs, jo labāk pinums pieguļ pie auguma, netraucējot un neduroties

Pareizs pinums ļauj locīt “riņķīšu audeklu” visos virzienos, neierobežojot valkātāja kustības

Jo stieple resnāka, jo riņķīši izturīgāki, bet, līdz ar to arī smagāki
Riņķīši mēdz būt no placinātas vai apaļas stieples

Jo lielāks riņķa iekšējais diametrs, jo vieglāk tos pārraut vai cīnā traumēt. Toties šādu kreklu var ātrāk izgatavot. Ja iekšējais riņķa diametrs mazāks, to ir grūtāk izgatavot, bet arī grūtāk caurdurt

Pareizs riņķīšu krekla pinums nostiepjas un pieguļ uz nēsātāja auguma

Ideālā riņķīša un stieples diametra proporcija ir tāda, kurā riņķī var ērti ievērt četrus citus riņķīšus

Riņķīšu bruņu krekla izgatavošana, 15. gs. zīmējums.
Avots: <https://hausbuecher.nuernberg.de/75-Amb-2-317-92-v>

StBN

Riņķīšu bruņu krekla izgatavošana, 16. gs. zīmējums.
Avots: <https://hausbuecher.nuernberg.de/75-Amb-2-279-26-v>